

De twaalf ontwerpprincipes van Holmgren

Alle twaalf op een rij

Principe 6

Produceer geen afval, maak kringlopen

AUTEUR Lucrèce Roegiers
FOTO'S Yggdrasil

Lucrèce Roegiers ligt mee aan de basis van Yggdrasil. Yggdrasil is een didactisch-ecologische ontmoetingsplaats voor permacultuur, gelegen in het landelijke Vissenaken in Vlaams-Brabant. Sinds 1995 wordt daar permacultuur toegepast en verspreid.

Op basis van observatie in de natuur verbindt David Holmgren in principe 6 vroegere gewoonten van spaarzaamheid en zorg voor materialen met zorg voor het milieu en omzetting van afval in grondstoffen.

Het icoontje

De regenworm verorbert plantaardig afval en zet het om in een product met een meerwaarde voor de bodem en het bodemleven. Afval van het ene wordt zo bron voor het andere.

De natuur als model voor ruilhandel of kringlopen

Zowel bij planten als dieren zien we dat wie veel en rijk materiaal verbruikt ook veel verliest of afscheidt. Anders gezegd: wie veel materiaal consumeert, produceert veel afval.

Bekijken we dit van naderbij, dan zien we dat dit afval een waardevolle bron is voor andere organismen.

Overal in de natuur zien we dat wat afval is van het ene element, weer bron is voor iets anders. Afval bestaat niet in de natuur, alles wordt steeds opnieuw gebruikt als grondstof.

Zo nemen bomen bijvoorbeeld veel zonne-energie op en veel mineralen diep uit de bodem. Door de bladval verliezen ze veel mineralen maar dit afval betekent een verrijking van de bodem. Hoe rijker het blad, of hoe meer 'verlies' de bomen hebben, hoe groter het bodemverbeterend effect. Dit is dus geen verlies maar een ruil. Een rijk en gezond bodemleven draagt op zijn beurt bij tot een weelderige plantengroei, die na het afsterven weer organisch materiaal oplevert voor het bodemleven.